

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NATIONAL
SENIOR CERTIFICATE**

GIREIDI 12

TSHIVENDA LUAMBO LWA HAYANI (HL)

BAMMBIRI LA U THOMA (P1)

ṬHAFAMUHWE 2009

MEMORANDAMU

MARAGA: 70

Memorandamu uyu u na masiaṭari a rathi (6).

KHETHEKANYO YA A

- 1.1 Zwikambi a si zwavhudi (na zwinwe-vho zwi pfalaho). (2)
- 1.2 Ndi vhazwala (1)
- 1.3 La Dumbula (1)
- 1.4 1.4.1 Ee; “Naho zwo rali nne na vhafuwi ro vha vhathu vha somolanaho zwa hanwani u swika Mudzimu a tshi ita lufuno lwawe”. (2)
- 1.4.2 Hai; “Fhano kha la Dumbula ndi nne dokotela wa u thoma”. (2)
- 1.5 Vho-Galaguni vha a vhonala uri vha funesa halwa, vha khou nwa vha sa londi niwana a vhoneleho e na ndala. (2)
- 1.6 Nga u rwa tshitaka tsha murenzhe vha tshi khou ri ndi muthu. (2)
- 1.7 Tshelede yavho yo vha i tshi vho fhelela halwani. (2)
- 1.8 Ndi vhutendatenda kha zwa vhuṅanga ha sialala/mvelele ya Tshivenda (2)
- 1.9 " ... maano a vhambwa nga luvhadzi"
- Tshenzhemo ya vhamusanda ya vhutshilo yo vha yo tea u vha fundedza u litsha halwa. (2)
- 1.10 Vho lovha nga u golola/ tanza/ nga u nwa mushonga wa falo wo terekesaho. (2)
- 1.11 Ndi Masephenene tanzhe lavho. (1)
- 1.12 Ndi tsha u hushulwa mala nga Tshisinavhute. (2)
- 1.13 Ndi ya Mutsonga/Mutshangana. (1)
- Ndi nanga ya tshirema.
- 1.14 Vho vha vho no vha na dzema/ndowelo/ho vha ho no godombela. (2)

1.15 Ndi u nwa vha shaya vhudifhinduleli-mudi wavho wo fhedza wo kwashea. (2)

1.16 Ndi u nwa vha kundelwa u tunda muta wavho. (2)

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA A: 30

KHETHEKANYO YA B

ADENDAMU

- 2.
- U funga tshifufu wa tshi sia tshi tshothe.
 - U dzima tshifufu tsha pharafeni.
 - Tshishumiswa tsha pharafeni tshi fanela u vheva hune tshi sa dzinginyee.
 - Hu songo vheva labi nga fhasi ha tshishumiswa tsha pharafeni.
 - U vheva gokoko la mutavha tsini u itela u dzima mulilo.
 - U shumisa luphuse lune lwa tou rengiswa lwa u dzima mulilo.
 - U vheva mentshisi kule na pharafeni.
 - Pharafeni i songo shelwa kha zwigubu zwi no shela zwinwiwa.
 - Hu songo shumiswa madi u dzima mulilo.
 - Vhana kha vha vhe kule na zwishumiswa zwa pharafeni.

Kuavhelwe kwa maraga:

Mbuno dza sumbe kha idzo dzo bulwaho	= 7
U tevhokana ha mihumbulo na luambo	= 2
Tshivhalo tsha maipfi	= 1

RUBRIKI YA MANWELEDZO

Khoudu	Thalutshedzo ya vhukoni	Maraga
7	A hu na vhukhakhi, kupfeselele kwa nthesa kwa thodea, zwo nekedzwa hu na ndunzhendunzhe, thodea dzotho dzo lavhelelwaho dzo swikelelwa.	9 – 10
6	Vhunzhi ha zwo lavhelelwaho zwo nekedzwa, fhedzi lu si lwa mathakheni.	7 – 8
5	Mihumbulo minzhi yo bveledzwa, ho bveledzwa mbuno nnzhi dzo lavhelelwaho.	6
4	A ho ngo tou vha na u nekekza havhudi ha likumedzwa zwavhudi zwo bva kha u dzhenisa na mihumbulo yo bvaho, hone-ha hafu ya mbuno dzo lavhelelwaho yo nekedzwa.	5
3	A hu na ndunzhendunzhe ya mihumbulo, u lapfisa nga u dzhenisa zwi si na mushumo/ndeme.	4
2	Kupfeselele kutuku kwa zwikili zwa u nweledza, mihumbulo yo khakheaho. Vhunzhi ha mihumbulo yo bva hone-ha hu na mbuno nthihi yo livhanaho na mihumbulo, u sokou wela mushumo nga ntha.	2 – 3
1	A hu na u pfesesa thodea dza mbudziso. Mafhungo ha na phanda na murahu, u sokou kopolola maipfi/mafhungo u bva kha tshibveledzwa.	0 – 1

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B: 10

KHETHEKANYO YA C

- 3.1 3.1.1 Muabi u khou khou nyefula(sasaladza) n̄wana wa t̄hama yawe. (2)
- 3.1.2 T̄anga
 • U tshina (ha tshikona)
 • Tsinde la mphwe na/kana la vhele lo omaho. (2)
- 3.1.3 Mudini wawe ndi tshi ya ndo wana a tshi khou nea khuhu dzawe mbili thoro dza mavhele. (2)
- 3.1.4 Duvha le nda thoma u ya tshikoloni ndi nga si li livhale. (1)
- 3.1.5 • A si zwone baba.-Ndi zwone baba. (2)
- 3.1.6 U daha mbanzhe. (1)
- 3.2 3.2.1 Nothisi/ndivhadzo. (1)
- 3.2.2 U divhadza u fhiriselwa phanda ha mutangano. (2)
- 3.2.3 Kha vhadzulapo vha Dindela. (1)
- 3.2.4 • Tshi do>tshi do
 • Vhatshi>vha tshi
 • di vhadzwa>divhadzwa (3)
- 3.2.5 Khoroni: Khoroni ndi hune ha sengwa hone milandu. (2)
- 3.2.6 Ho tahela tshifani tsha muṇwali. (1)
- 3.3 3.3.1 Vuk'uzenzele. (1)
- 3.3.2 Luthihi nga n̄wedzi, ngauri magazini iyi ndi ya n̄wedzi wa T̄hafamuhwe. (2)

- 3.3.3 Ndi ya mahala. A yo ngo niwalwa mutengo. Hu pfi 'Ndi mahala' (2)
- 3.3.4 Ndi akhironimi yo imelaho dzina la magazini (1)
- 3.3.5 U kunga. (1)
- 3.3.6 U sumbedza uri fhungo a lo ngo fhelela/uri muvhali a dihumbulele. (1)
- 3.3.7 Mugaganyagwama, mugaganyagwama wa naniwaha u tikedza pfunzo ya vhana. (2)

THANGANYELO YA KHETHEKANYO IYI YA C: 30

MARAGAGUTE: 70